

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-124-143](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-124-143)
УДК 37.014.5(477):355/359(470:477)]:[364-322(480)+061]

Косенчук Юлія Геннадіївна,
аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки
Київського університету імені Бориса Грінченка.
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-8069-7375>
y.kosenchuk.asp@kubg.edu.ua

ФІНСЬКА ПІДТРИМКА ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті здійснюється спроба дослідити події, в яких опинилася Україна, внаслідок вторгнення РФ в Україну, зокрема становище освітньої галузі в умовах воєнного стану і надання підтримки освіті України в умовах війни. Проаналізовано статистичні дані щодо переміщення біженців за кордон у контексті надання тимчасового прихистку українським біженцям країнами ЄС. З'ясовано, що міжнародний захист громадянам України надали понад 40 країн з початку впровадження воєнного стану. Приділено увагу континууму актуальних проблем освітньої сфери, оцінці нинішнього стану і найближчих перспектив розвитку української освіти. Висвітлено актуальність досліджуваної проблеми у контексті підтримки освітньої галузі міжнародними партнерами в умовах війни. Означено суголосність поглядів міжнародних партнерів з концептуальними ідеями сучасного освітнього простору України. З'ясовано, що Європейська комісія розробила «Рекомендації комісії (ЄС) 2022/554» щодо спрощення процедури нострифікації дипломів і кваліфікацій осіб, котрі рятуються від вторгнення РФ в Україну, задля надання можливості працювати відповідно до рівня кваліфікації. Інформування щодо української кваліфікації здійснено проектом Erasmus+Q-entry, The European Training Foundation. Доведено, що Фінляндська Республіка надала вагому підтримку Україні в усіх сферах, у тому числі, в освітній галузі, а саме: продовжено реалізацію проекту «Фінська підтримка реформ української школи» до 2023 року; запроваджено службу новин українською мовою суспільного мовника Фінляндії Yleisradio задля інформування біженців з України рідною мовою; надано допомогу українським колегам – педагогічним і науково-педагогічним працівникам фінськими університетами; запропоновано актуальні можливості для студентів, науковців та дослідників (навчання згідно з програмою мобільності для

українських студентів, долучення до навчальних курсів або модулів; безкоштовне навчання на окремих курсах; термінові гранти для українських дослідників у Фінляндії; продовження своєї академічної діяльності; безкоштовні курси фінської мови; працевлаштування та проживання для громадян України). Розглянуто організацію освітнього процесу в Україні під час воєнного стану. З'ясовано, що в Україні створено сайт <https://emergency.mon.gov.ua/>, з метою інформування міжнародної спільноти щодо системи освіти в Україні, особливостей різних рівнів навчання, освітніх програм для учнів 1–11 класів. Окрім цього, створено електронні версії майже 1300 підручників і посібників з метою використання в освітньому процесі міжнародною спільнотою. Акцентовано увагу, що в Україні організовано освітній процес, у змішаній та дистанційній формі, за допомогою платформи «Всеукраїнська школа онлайн», задля забезпечення рівного доступу до якісної шкільної освіти учнів 5–11 класів. Задля інтегрування українських здобувачів освіти та вчительства в європейські країни, функціонує хаб Нової української школи, що забезпечує учасників освітнього процесу навчальними програми, допоміжними матеріалами, інструментами, доступом до українських освітніх онлайн-платформ задля забезпечення рівних освітніх можливостей здобувачів освіти з України, які перебувають під час воєнного стану в різних країнах світу.

Ключові слова: освіта; підтримка; воєнний стан; Фінляндська Республіка; ЄС.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сьогодення України – це серйозне випробування для українського всієї світової спільноти. З 24 лютого 2022 року Україна опинилась в нових реаліях внаслідок військової агресії рф. Україна постала перед новими викликами в усіх галузях, у тому числі й в освітній, в умовах війни. Внаслідок загрози життю, бойових дій на території України та тимчасової окупації окремих територій України, значна частина українського населення змушена була переїхати до інших міст в межах країни або за кордон.

Слід зазначити, що на 23.05.2022 UN Refugee Agency (UNHCR) (Агентство ООН у справах біженців) констатувало, вперше в історії, кількість українських біженців понад 100 мільйонів, що становить один відсоток населення планети [32]. Згідно з останнім звітом International Organization for Migration's (IOM) кількість внутрішньо переміщених осіб внаслідок війни в

Україні перевищила 8 мільйонів осіб [12]. Зауважимо, що однією з ключових потреб населення є отримання освітніх послуг. Нові обставини спонукали уряд країни та громадянське суспільство до пошуку оперативних рішень, зокрема, до організації освітнього процесу для здобувачів освіти в умовах війни. З огляду на воєнний стан в Україні, урядом держави прийнято відповідні постанови та створено необхідні умови для організації навчання як у країні, так і за кордоном. Під час війни Україна продовжує реалізовувати ключові освітні реформи [6]. Поряд із цим, потужну підтримку надали міжнародні партнери та країни, що прийняли українських біженців задля забезпечення можливості продовжувати навчання та отримувати освітні послуги. У цьому процесу значну роль відіграла Фінляндська Республіка, що є предметом нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений нами аналіз наукових джерел, доводить, що вивченню стану освіти під час війни присвячені наукові розвідки, зокрема: І. Крип'якевич, В. Саранча, С. Олійник та ін. (вивчали питання освіти під час Першої світової війни), В. Гінда, Н. Антонюк, О. Луцький, С. Ступарик, Г. Стефанівська та ін. (висвітлювали питання освіти під час Другої світової війни), О. Потехін, О. Феденко, О. Пошедін, О. Овчаренко та ін. (досліджували питання освіти під час Холодної війни), С. Войтенко, О. Бойницька, В. Іванов та ін. (вивчали питання освіти під час Афганської війни), В. Сегень, С. Квіт, В. Моренець та ін. (приділяли увагу освіті під час Помаранчевої революції). Проте у контексті наукового пошуку досліджуваної теми на даний час відсутні наукові розвідки, що зумовлює актуальність теми.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є дослідження діяльності освітньої галузі в умовах війни, в контексті міжнародної підтримки і допомоги Фінляндської Республіки.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**:

- 1) проаналізувати основні показники та статистичні дані щодо проблем України під час війни, зокрема в освітній сфері;
- 2) дослідити динаміку міжнародної підтримки країн, що надали прихисток українським біженцям;
- 3) визначити основні шляхи організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні;
- 4) визначити основні напрями розвитку освітньої галузі в Україні під час війни.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Теоретичною базою слугували основні показники та статистичні дані щодо зазначеної теми та аналіз даних щодо міжнародної підтримки країн освіти в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для вирішення поставлених завдань на різних етапах наукової розвідки використано комплекс методів наукового дослідження, а саме: **теоретичні** – системний аналіз статистичних даних з метою вивчення та узагальнення проблем України під час війни, зокрема в освітній сфері; **абстрагування, конкретизація та узагальнення** основних показників та статистичних даних з метою виокремлення динаміки міжнародної підтримки країн, що надали притулок українським біженцям; **комплексний підхід** – для аналізу та визначення основних шляхів організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні; **статистичних** – оброблення та систематизація наукових фактів та статистичних даних; **кількісного опрацювання результатів** дослідження – таблиці, рисунки з метою верифікації отриманих даних.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Міжнародна підтримка

За даними Operational Data Portal [21;22] понад мільйони біженців з України в пошуках безпеки перетнули кордон та знайшли притулок в різних країнах, зокрема, в країнах, що межують з Україною (рис. 1) та інших країнах (рис. 2).

Рис. 1 Країни-сусіди, що прийняли українських біженців
(джерело <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>)

Країни, що прийняли українських біженців

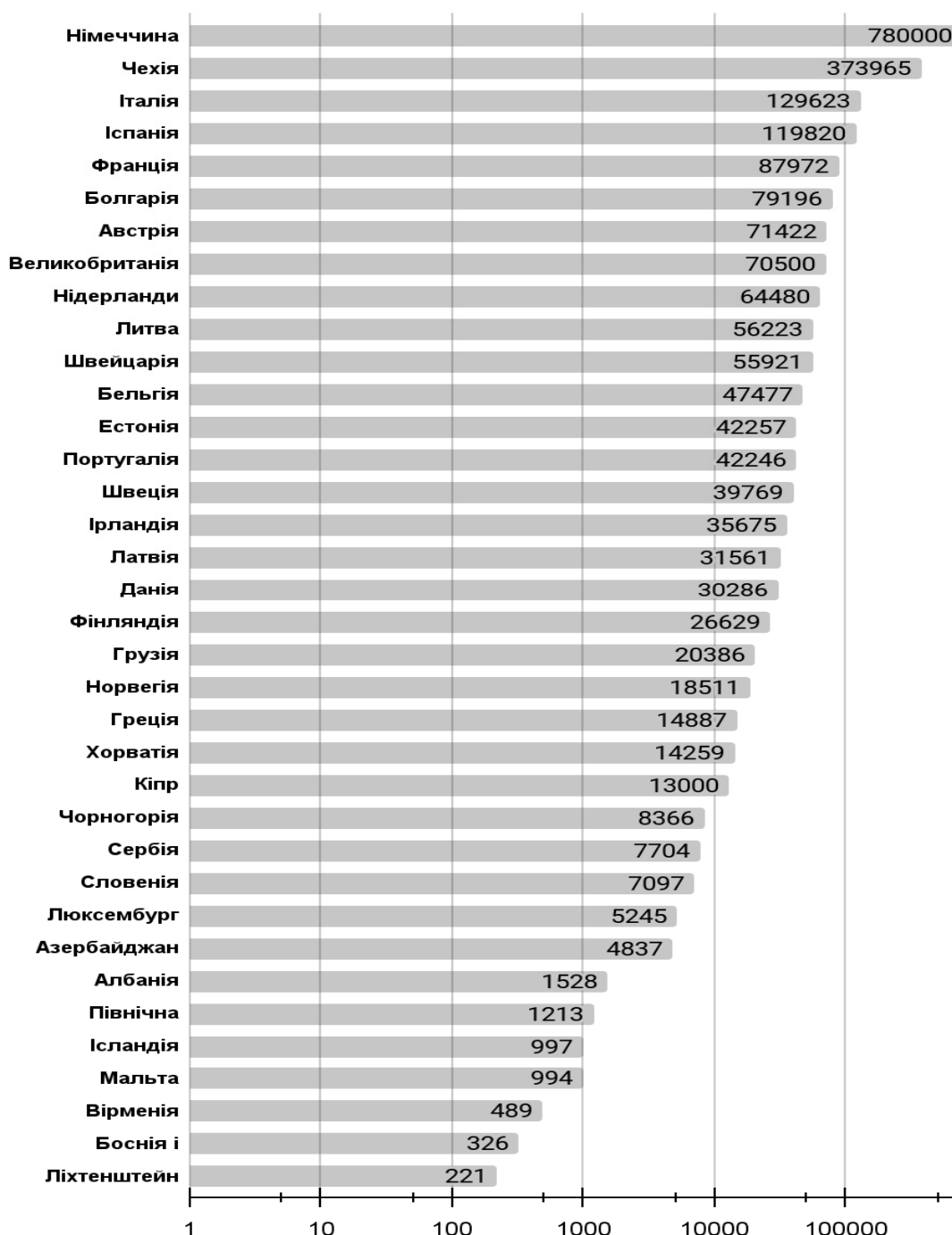

Рис. 2 Країни, що прийняли українських біженців
(джерело <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>)

Проведений нами аналіз статистичних даних, свідчить, що міжнародний захист надали понад 40 країн з початку повномасштабного вторгнення рф: забезпечивши тимчасовий захист, гуманітарну підтримку, тимчасове проживання та можливість навчатися та працювати, що відображається на (рис. 3).

Ключові показники надання допомоги українським біженцям

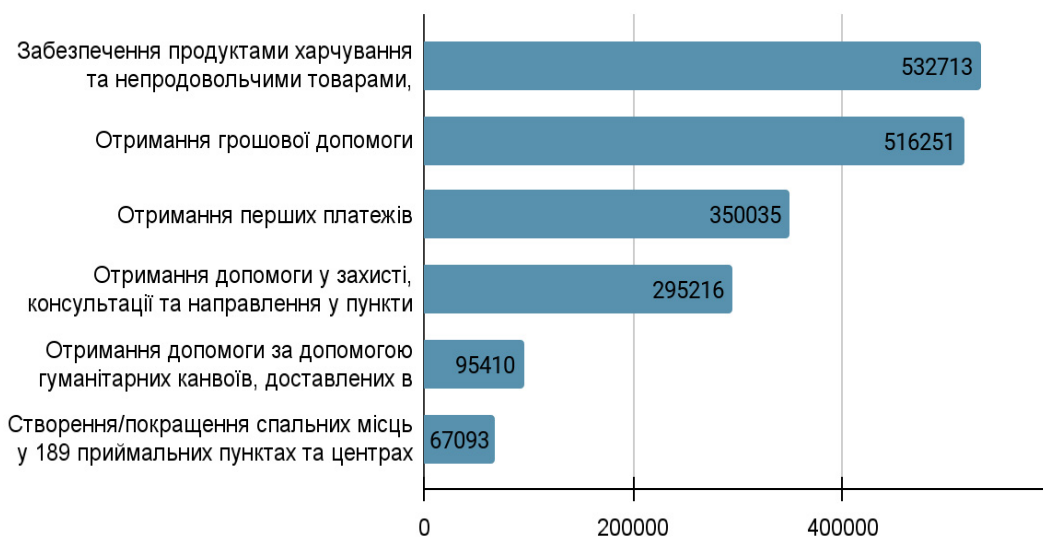

Рис. 3 Ключові показники надання допомоги українським біженцям
(джерело <https://data.unhcr.org/en/documents/details/93659>)

Дані свідчать, що міжнародну допомогу тимчасово переміщені особи отримали з базових потреб, зокрема: харчування, проживання та грошової допомоги.

Звернемо увагу, що Національний інститут стратегічних досліджень (National Institute for strategic Study (NISS)) зазначає, що в країнах розроблено єдині стандарти щодо підтримки дітей, гідну безпеку, доступ до освітніх та медичних послуг. Формують освітній портал з освітніми матеріалами українською мовою, продукують мережу українських психологів та психіатрів для надання психологічної підтримки біженцям.

Крім того, Європейська комісія оприлюднила «Рекомендації комісії (ЄС) 2022/554» [20; с.1–8] від 05 квітня 2022 року щодо спрощення процедури нострифікації дипломів і кваліфікацій осіб, котрі тікають від вторгнення рф в Україну, задля надання можливості працювати відповідно

до рівня кваліфікації. Набуває особливої актуальності для медичних та педагогічних працівників. В рекомендаціях зазначається, що ЄС надає не лише допомогу біженцям з України, а також державам-членам, що приймають їх, а саме: надання житла, освіти та роботи, гуманітарну допомогу, невідкладну допомогу цивільного захисту, підтримку на кордоні, а також правовий захист задля отримання захисту в ЄС.

Нострифікація професійної кваліфікації певної професії [19], наприклад медичних, педагогічних, юридичних, соціальних або ремісничих професій, відбувається на національному рівні. Водночас для швидкого реагування Комісія створила вебсайт «EU solidarity with Ukraine' website» («Солідарність ЄС з Україною»), забезпечивши українських біженців адаптованою українською версією [13].

Необхідно підкреслити, що Україна є членом Європейського простору вищої освіти, завдяки Болонському процесу відбувається узгодженість систем вищої освіти в Україні та європейському просторі. Провідним рушієм є підтримка мобільності вчительства та студентства. Лісабонська Конвенція про визнання кваліфікацій встановлює правила визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському просторі [11].

Поряд з тим проєкт Erasmus+ Q-entry, розроблений The ENIC-NARIC network (European Network of Information Centres in the European Region – National Academic Recognition Information Centres in the European Union) (Європейська мережа інформаційних центрів у Європейському регіоні – Національні інформаційні центри академічного визнання в Європейському Союзі) сформував базу даних країн-членів та країн, що не входять до ЄС та інформує щодо української кваліфікації та застосовується задля визнання осіб, що здобули загальну середню освіту в Україні.

Істотно те, що The European Training Foundation (Європейський навчальний фонд) створив ресурсний центр (хаб) задля визнання кваліфікацій, навичок та навчання в Україні, а саме: інформація та документи (звіти та оцінки українських кваліфікацій); інформація про українську систему освіти; дослідження та аналіз ринку праці; звіти про проєкти, контактні пункти та посилання на відповідні веб-сайти, такі як бази даних кваліфікацій; ресурси, розроблені в рамках програми Erasmus+ Національними інформаційними центрами академічного визнання (NARIC) [14].

Звернемо увагу, що Erasmus+ School Education Gateway надає доступ до матеріалів, інструкцій та освітніх ресурсів (адаптованих українською мовою) для вчителів під час дистанційного навчання.

Підкреслимо, що провідну роль Рекомендацій відіграє високий попит на українське вчительство, котре може допомогти дітям-біженцям адаптуватися до освітнього процесу в нових реаліях та отримати якісну освіту в європейських країнах, на всіх рівнях освіти (дошкільної, початкової, середньої загальної, професійно-технічної та вищої).

Водночас освіті під час війни в Україні було приділено увагу на Світовому освітньому форумі (The Education World Forum 2022 (EWF), який проходив у Лондоні, темою якого була: «Освіта: будуємо майбутнє разом; сильніше, сміливіше, краще» («Education: Building forward together; stronger, bolder, better»). У форумі взяли участь 116 міністрів зі 117 країн світу. На форумі було розглянуто шляхи досягнення миру, партнерства та процвітання через розвиток освіти та створення успішної економіки. Одним з питань дев'яти пленарних панельних засідань було: «Як ми можемо створити сильнішу, сміливішу, кращу освіту?». Акцентувалась увага на воєнних подіях, що відбуваються в Україні, стан освіти було охарактеризовано як «disrupted education» (пошматовану освіту) [3].

Фінляндська Республіка одна з багатьох країн, що мала подібний досвід щодо загарбницьких дій з боку РФ. Фінляндія поєднуючи безпосередній досвід та навички реагуванням в надзвичайних ситуаціях надає посильну підтримку Україні в усіх сферах, зокрема, в освітній сфері.

Одним з векторів підтримки України Фінляндська Республіка визначила, як підтримку в освітній галузі. Одним з показників є продовження реалізації проекту «Фінська підтримка реформ української школи» до 2023 року, відповідно до підписаної угоди між прем'єр-міністром України Д. Шмигалем та прем'єр-міністром Фінляндської Республіки Санною Марін [8].

Відповідно до домовленостей Україна отримує фінансову підтримку освітньої сфери в розмірі до 6 млн євро та з боку ЄС до 2 млн євро. Проект «Навчаємось разом» впродовж чотирьох років супроводжував українську реформу Нової української школи (НУШ) та фінансується Міністерством закордонних справ Фінляндії, підтримка ЄС зосереджено на популяризацію викладання української мови як державної мови серед національних меншин. Реалізація проекту «Навчаємось разом» в Україні зосереджено на підготовці вчителів, розвитку освітнього середовища та популяризації освіти, підвищенні якості освіти в Україні в контексті європейського інтегрування. Також акцентовано увагу на відновленні інфраструктури України та сприянні відбудові українських міст та селищ.

Також Фінляндія запустила службу новин українською мовою

суспільного мовника Фінляндії Yleisradio задля інформування біженців з України рідною мовою [33].

Після отримання тимчасового захисту в Фінляндській Республіці та отриманні посвідки на проживання українці мають можливість працювати та вчитися в цій країні [23].

Фінські університети надали допомогу своїм українським колегам. Європейські держави-члени запропонували свою підтримку біженцям, даючи притулок від тисяч до мільйонів з них, відкриваючи вакансії та допомагаючи їм продовжувати навчання в надзвичайних обставинах. У той час як деякі європейські університети пропонують підтримку в консультаціях, вакансіях, психіатричну допомогу, решта пообіцяли зарахувати студентів, знизити плату за навчання або навіть повністю її скасувати [24].

Університети скандинавської країни прагнуть запропонувати підтримку в питаннях, пов'язаних із благополуччям та труднощами, пов'язаними із навчанням. Університет Гельсінкі надавав підтримку здобувачам освіти, котрі вступають до вищих навчальних закладів. З іншого боку, Університет Східної Фінляндії прийняв 20 українських студентів, а також покрити витрати на проживання та подорожі [24].

Окрім цього, Фінляндія надає актуальну можливість для студентів, науковців та дослідників, а саме: Навчання на програмі мобільності для українських студентів від Оулуського університету [31]; можливість для українських студентів долучитися до навчальних курсів або модулів від Гельсінського університету [29]; можливість для українських студентів безкоштовно навчатися на окремих курсах в університеті Åbo Akademi [10]; освітні можливості для українських студентів, які постраждали від війни, у Лапландському університеті [16]; безкоштовні можливості навчання для студентів, які прибувають до Фінляндії з України, в Університеті Тампере [25]; безкоштовні курси для студентів з України від Університету Східної Фінляндії [28]; безкоштовні освітні можливості для українських студентів від Університету Ювяскюля [30]; термінові гранти для українських дослідників у Фінляндії від Фінського товариства наук і літератури [26]; можливість продовжити свою академічну діяльність для українських науковців в Університеті Аалто [9]; безкоштовні курси фінської мови на платформі LingoHut [17]; безкоштовні курси Гельсінського університету для українців, які постраждали від війни, від Open University [28]; фінська компанія Lavonia пропонує працевлаштування та проживання для українців [15].

У свою чергу, Міністр внутрішніх справ Кріста Мікконен (Krista Mikkonen) акцентувала увагу, що мета Фінляндії – мати збалансовану імміграційну політику, у якій значну роль відіграє імміграція, заснована на працевлаштуванні та освіті. Представлені зараз зміни є частиною комплексного пакету заходів, за допомогою яких уряд прагне реагувати на нестачу експертів і підвищити привабливість Фінляндії [8].

Організація освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану

З метою інтеграції українського учнівства в міжнародну освітянську спільноту та адаптації учнів до нових закладів освіти за кордоном Міністерство освіти і науки разом зі швейцарсько-українським проектом DECIDE та за підтримки Посольства Швейцарії в Україні запустив сайт <https://emergency.mon.gov.ua/> для країн, що прийняли українських учнів, а саме для міністерств освіти, вчителів, директорів шкіл. Сайт надає можливість ознайомитись з системою освіти в Україні, особливостями різних рівнів навчання, основними освітніми програмами для 1–11 класів, профільними заходами щодо системи української освіти [18].

Також, створено електронні версії майже 1300 підручників та посібників з метою використання в освітньому процесі в будь-якій країні, а саме: підручники для закладів загальної середньої освіти з 1-го до 11-го класу (з усіх предметів, різних видань), для корінних народів, національних меншин; двомовні словники; посібники серії «Шкільна бібліотека»; навчально-методичні матеріали для педагогічних працівників; навчальна література для роботи з учнями, які мають особливі освітні потреби; підручники та посібники для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти [2].

Разом з тим, єдиним шляхом організації освітнього процесу в Україні під час воєнного стану є змішане та дистанційне навчання. В Україні створена платформа «Всеукраїнська школа онлайн» (*Всеукраїнська школа онлайн*) задля забезпечення рівного доступу до якісної шкільної освіти учнів 5–11 класів[1].

Варто відмітити, що навчальний контент платформи містить курси для учнів 5–11 класів з 18 основних предметів: українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література. Курси відповідають чинному державному стандарту та чинних державних освітніх програм, змістове наповнення уроків сприяє формуванню ключових компетенцій. Під час

навчання учасники освітнього процесу мають змогу переглянути навчальне відео, конспект для закріплення навчального матеріалу та тести для здійснення формувального та підсумкового оцінювання.

Водночас, усі відеоматеріали створені з використанням інфографіки, слайдів й анімації, що дозволяє утримувати стійку увагу учнів/учениць протягом його перегляду. Також відео розроблені із урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів і забезпечені можливістю зменшувати, або пришвидшувати темп відеоуроку, а також створені транскрипти, які забезпечують доступність навчального матеріалу для дітей з особливими потребами.

Вагомим є те, що методичні матеріали з організації дистанційного та змішаного навчання на базі ВШО перекладено італійською, англійською, французькою, німецькою, угорською та румунською мовами задля використання інструмента в різних країнах, а також для зручності його використання координаторами та волонтерами, котрі організують навчання тимчасово переміщених дітей. Платформа має безкоштовний та необмежений доступ для користувачів, та працює в режимі 24/7.

Необхідно підкреслити, що впродовж першого року існування, платформою скористалися понад 100 країн, в сьогоденних умовах ця кількість зростає, а особливо кількість користувачів, що демонструє (рис. 4).

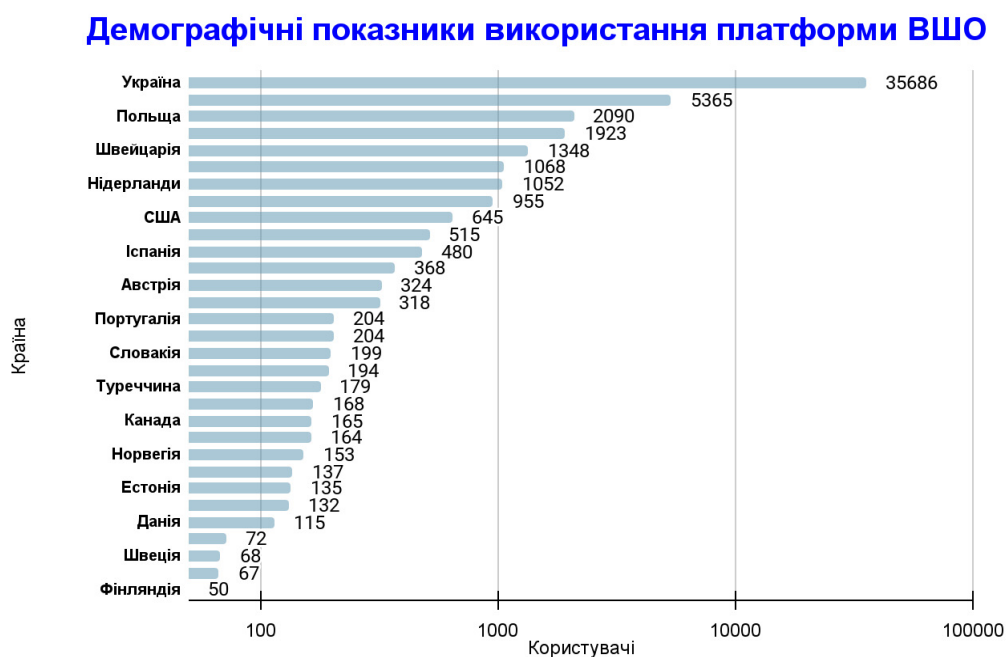

Рис. 4 Демографічні показники використання платформи ВШО

Істотним є те, що, за підтримки керівника проєкту «Навчаємось разом» Яррко Лампіселька та Європейського Альянсу освітніх технологій (European Edtech Alliance) в Україні розпочав роботу хаб Нової української школи, що забезпечить українських біженців у будь-якому куточку світу освітніми технологіями та навчальними матеріалами [5].

Провідну функцію платформи <https://nushub.org/en/> виконує забезпечення вчителів під час організації освітнього процесу. За основу даного ресурсу було взято навчальні програми, допоміжні матеріали, інструменти, доступ до українських освітніх онлайн-платформ та до освіти у різних країнах. Хаб НУШ позитивно сприяє інтегруванню українських ресурсів, учнівства і вчителів у місцеві або регіональні осередки в європейських країнах [7].

European Edtech Alliance та проєкт «Навчаємось разом» забезпечують ресурсами задля розвитку та функціонування хабу, зокрема, понад 200 пропозицій освітніх технологій із понад 20 країн-членів ЄС [8].

Стратегічні дії щодо розвитку освіти в Україні

Створення безпечних умов діяльності освітньої сфери є провідною передумовою для українського суспільства. Першочерговим завданням для розвитку освіти в Україні є сприяння системі освіти та створення умов для навчання в Україні у післявоєнний період.

Стабільним залишається прагнення України до євроінтеграції в умовах обмежених можливостей, а також виконання вимог та обов'язків до набуття повноправного членства в ЄС.

Варто зазначити, що 23 травня 2022 року Європейська рада надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС, підтримавши одностайно всіма лідерами ЄС під час саміту в Брюсселі. Перспективним для України є право брати участь в багатьох нових ініціативах ЄС, отримати доступ до фінансової допомоги та подальшого просування шляхом євроінтеграції [4].

Цьому також сприяли здобутки українських дослідників і освітян, які активно рухали освіту і науку України до європейських стандартів. Для сфери освіти та науки статус кандидата є стимулом для реалізації якісних перетворень і вагомих досягнень, у тому числі в освітній галузі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, проведене дослідження демонструє потужну підтримку українського суспільства і освітян зокрема, з боку міжнародної спільноти. За результатами аналізу нами виявлено, що понад 40 країн, з початку збройної

агресії РФ, надали міжнародний захист біженцям, що вимушені були переїхати за кордон, зокрема: забезпечили тимчасовий захист біженців, надали гуманітарну підтримку, тимчасове проживання та можливість працювати, навчатися і вивчати мову.

Аналіз даних Національного інституту стратегічних досліджень засвідчив, що в різних країнах світу розроблено єдині стандарти щодо підтримки дітей, надано доступ до освітніх та медичних послуг, сформовано освітній контент із навчальними матеріалами українською мовою.

Важливо відзначити, що Європейська комісія оприлюднила «Рекомендації комісії (ЄС) 2022/554» щодо спрощення процедури нострифікації дипломів і кваліфікацій біженців із метою надання можливості працювати відповідно до рівня кваліфікації. Проєктом Erasmus+ Q-entry сформовано базу даних країн та проінформовано щодо українських кваліфікацій і визнання освіти осіб, котрі здобули загальну середню освіту в Україні.

The European Training Foundation створив хаб, що інформує про документи (звіти та оцінки українських кваліфікацій), українську систему освіти, ресурси, розроблені в рамках програми Erasmus+. Приділено увагу українській освітній галузі з боку Фінляндської Республіки завдяки продовженню реалізації проєкту «Фінська підтримка реформ української школи» до 2023 року, що надасть змогу продовжити реформування української освіти та сприятиме відбудові освітньої галузі, що зазнала втрат під час збройної агресії.

Фінські університети надали допомогу українському студентству, педагогічним і науково-педагогічним працівникам, зокрема, надаючи вакансії для роботи і можливість продовжувати навчання.

Фінляндська Республіка надала великий спектр можливостей для студентів, науковців та дослідників, зокрема: навчання згідно з програмою мобільності для українських студентів; долучення до навчальних курсів або модулів; безкоштовне навчання на окремих курсах; термінові гранти для українських дослідників у Фінляндії; продовження своєї академічної діяльності; безкоштовні курси фінської мови; працевлаштування та проживання для українців.

Підсумовуючи вищевикладене, очевидним є те, що в Україні, в умовах воєнного стану, організовано змішане та дистанційне навчання за допомогою платформи «Всеукраїнська школа онлайн», яка надала можливість навчатися учням як в межах країни, так і за кордоном. Український уряд і керівники закладів освіти, їхні засновники, роблять усе можливе задля надання якісних освітніх послуг здобувачам освіти.

Перспективи подальших досліджень. Варто зазначити, що здобуття статусу кандидата на вступ до ЄС мотивує Україну до трансформування освітньої галузі, в контексті євроінтегрування якісних трансформацій, що є перспективою подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Всеукраїнська школа онлайн. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://lms.e-school.net.ua/> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [2] Міністерство освіти і науки України. (2022, Трав. 02). *Майже 1 300 підручників і посібників електронної шкільної бібліотеки можна завантажити в один дотик.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/NZxy67> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [3] Міністерство освіти і науки України. (2022, Трав. 24). *EFW-2022: Сергій Шкарлет розповів міжнародній спільноті про стан освіти в Україні в умовах війни.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/WwwChB> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [4] Міністерство освіти і науки України. (2022, Черв. 09). *Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС стане потужним сигналом визнання успішності євроінтеграційних реформ – Міністр освіти і науки.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/qpr0SG> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [5] НУШ ресурсний центр. *Централізований хаб для навчання та викладання.* 2022. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://nushub.org/> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [6] Освітній омбудсмен України. (2022, Квіт. 11). *Освіта в умовах воєнного стану.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/Ygpye0> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [7] Міністерство освіти і науки України. (2022, Черв. 02). *Розпочав роботу загальноєвропейський хаб для підтримки українських вчителів та учнів.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/HdzJt0> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [8] Урядовий портал. (2022, Трав. 26). *Фінляндія допоможе у відбудові інфраструктури та українських міст, підтримає освітню реформу в Україні, – Денис Шмигаль.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/Zc7q3i> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [9] Aalto University. *Aalto support for scholars from Ukraine.* 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/2UdQA1> Дата звернення: Серп. 06, 2022.

- [10] Abo Akademi University. *Special arrangements for Ukrainian students*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/F2ITqy> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [11] Council of Europe. *Lisbon Recognition Convention*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/w0vhoj> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [12] DTM understanding displacement. *Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 4 (29 April – 3 May 2022)*. [Online]. Available: <https://is.gd/CvSYWr> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [13] European Commission. *EU solidarity with Ukraine*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/029TjN> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [14] European Training Foundation. *Information for EU member states: authorities, school/colleges/universities, and employers in the EU*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/eeo3zi> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [15] Lavonia Henkilöstöpalvelut. *Lavonia welcomes Ukrainians live and work in Finland*. 2022. [Online]. Available: <https://bit.ly/3whWx6B> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [16] Lapin Yliopisto University of Lapland. *Study opportunities to students in Ukrainian universities*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/kLnCXR> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [17] LingoHut. *Бесплатные уроки финского языка*. 2022. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/sltg7j> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [18] Ministry of Education and Science of Ukraine. *Ukrainian education in emergency*. 2022. [Online]. Available: <https://emergency.mon.gov.ua/> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [19] DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications, *Official Journal of the European Union*, L 255/22, 30.09.2005. [Online]. Available: <https://is.gd/wQamu1> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [20] Commission Recommendation (EU) 2022/554 of 5 April 2022 on the recognition of qualifications for people fleeing Russia's invasion of Ukraine 6.4.2022, p. 1–8, *Official Journal of the European Union*, L 107 I/1, 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/uheIAt> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [21] Operational data portal. *Ukraine Refugee Situation*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/zhv5WS> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [22] Operational data portal. *Ukraine situation: Flash Update, № 17*, 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/iabUDE> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [23] Schengenvisa. *Many European Universities Are Helping Ukrainian Students – Here's How*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/nTOSPZ> Дата звернення: Серп. 06, 2022.

- [24] Schengenvisa. *Over 3,000 Ukrainians Have Sought International Protection & Filed Asylum Applications in Finland*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/JFL15h> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [25] Tampere University of Applied Sciences. *Information for students arriving from Ukraine*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/0F9DnN> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [26] The Finnish Society of Sciences And Letters. *The Finnish Society of Sciences and Letters opens a call for grants for Ukrainian researchers in Finland*. 2022. [Online]. Available: <https://scientiarum.fi/eng/1660-2/> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [27] University of Eastern Finland. *Open university studies for Ukrainians*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/Cor8bn> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [28] University of Helsinki. *Open university courses free of charge for the citizens of Ukraine*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/5NtB2T> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [29] University of Helsinki. *Studying opportunities for persons who have arrived in Finland from Ukraine due to war*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/Fvr5Qw> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [30] University of Jyväskylä. *The University of Jyväskylä offers courses and guidance to students fleeing the war in Ukraine*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/oFkukl> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [31] University of Oulu. *The University of Oulu opens study opportunities for Ukrainian higher education students*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/KmR9WO> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [32] UNHCR. *Global displacement hits another record, capping decade-long rising trend*. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/FokASw> Дата звернення: Серп. 06, 2022.
- [33] Yle. 2022. [Online]. Available: <https://yle.fi/novyny> Дата звернення: Серп. 06, 2022.

FINNISH SUPPORT FOR EDUCATION IN UKRAINE DURING THE CONDITIONS OF WAR

Julia Kosenchuk,

graduate student of the Department
of Theory and History of Pedagogy Institute
Borys Grinchenko Kyiv University.
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-8069-7375>
y.kosenchuk.asp@kubg.edu.ua

Abstract. The article attempts to investigate the events in which Ukraine found itself as a result of the invasion of the Russian Federation into Ukraine, in particular, the situation of the education sector in the conditions of martial law and the provision of support to the education of Ukraine in the conditions of war. Statistical data on the movement of refugees abroad in the context of providing temporary shelter to Ukrainian refugees by EU countries was analyzed. It was found that more than 40 countries have provided international protection to citizens of Ukraine since the introduction of martial law. Attention is paid to the continuum of current problems in the educational sphere, the assessment of the current state and the nearest prospects for the development of Ukrainian education. The relevance of the researched problem in the context of the support of the educational industry by international partners in the conditions of war is highlighted. The concordance of the views of international partners with the conceptual ideas of the modern educational space of Ukraine is determined. It was found out that the European Commission has developed «Commission Recommendations (EU) 2022/554» on simplifying the procedure for nostrification of diplomas and qualifications of persons fleeing the invasion of the Russian Federation in Ukraine, in order to provide the opportunity to work in accordance with the level of qualifications. Information about Ukrainian qualifications was provided by the Erasmus+ Q-entry project, The European Training Foundation. It has been proven that the Republic of Finland has provided significant support to Ukraine in all spheres, including in the field of education, namely: the implementation of the project "Finnish support for Ukrainian school reforms" has been extended until 2023; a Ukrainian-language news service of Finland's public broadcaster Yleisradio was introduced to inform refugees from Ukraine in their native language; assistance was provided to Ukrainian colleagues – teaching and scientific-pedagogical workers by Finnish universities; current opportunities for students, scientists and researchers are offered (studying according to the mobility program for Ukrainian students, joining educational courses or modules; free study on individual courses; urgent grants for Ukrainian researchers in Finland; continuation of his academic activity; free Finnish language courses; employment and residence for citizens of Ukraine). The organization of the educational process in Ukraine during martial law is considered. It was found out that the website emergency.mon.gov.ua was created in Ukraine with the aim of

informing the international community about the education system in Ukraine, the features of different levels of education, educational programs for students of grades 1–11. In addition, electronic versions of almost 1,300 textbooks and manuals have been created for use in the educational process by the international community. Attention was drawn to the fact that an educational process is organized in Ukraine, in a mixed and distance form, with the help of the "All-Ukrainian School Online" platform, in order to ensure equal access to quality school education for students in grades 5–11. In order to integrate Ukrainian students of education and teachers in European countries, the hub of the New Ukrainian School operates, which provides participants in the educational process with educational programs, supporting materials, tools, access to Ukrainian educational online platforms in order to ensure equal educational opportunities for students of education from Ukraine who are under the time of martial law in different countries of the world.

Key words: education; support; martial law; Republic of Finland; EU.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Vseukrainska shkola online. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://lms.e-school.net.ua/> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [2] Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2022, Trav. 02). Maizhe 1 300 pidruchnykiv i posibnykiv elektronnoi shkilnoi biblioteky mozhna zavantazhyty v odyin dotyk. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/NZxy67> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [3] Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2022, Trav. 24). EWF-2022: Serhii Shkarlet rozpoviv mizhnarodnii spilnoti pro stan osvity v Ukraini v umovakh viiny. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/WwwChB> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [4] Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2022, Cherv. 09). Nadannia Ukraini statusu kandydata na chlenstvo v YeS stane potuzhnym syhnalom vyznannia uspihnosti yevrointehratsiinykh reform – Ministr osvity i nauky. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/qpr0SG> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [5] NUSh resursnyi tsentr. Tsentralizovanyi khab dlia navchannia ta vykladannia. 2022. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://nushub.org/> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [6] Osvitnii ombudsmen Ukrainy. (2022, Kvit. 11). Osvita v umovakh voiennoho stanu. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Ygpye0> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [7] Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2022, Cherv. 02). Rozpochav robotu

zahalnoievropeyskyi khab dlia pidtrymky ukrainskykh vchyteliv ta uchniv. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Hdzlt0> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.

- [8] Uriadovi portal. (2022, Trav. 26). Finliandiia dopomozhe u vidbudovi infrastruktury ta ukrainskykh mist, pidtrymaie osvitu reformu v Ukraini, – Denys Shmyhal. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Zc7q3i> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [9] Aalto University. Aalto support for scholars from Ukraine. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/2UdQA1> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [10] Abo Akademi University. Special arrangements for Ukrainian students. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/F2ITqy> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [11] Council of Europe. Lisbon Recognition Convention. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/w0vhoj> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [12] DTM understanding displacement. Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 4 (29 April – 3 May 2022). [Online]. Available: <https://is.gd/CvSYWr> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [13] European Commission. EU solidarity with Ukraine. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/029TjN> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [14] European Training Foundation. Information for EU member states: authorities, school/colleges/universities, and employers in the EU. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/eeo3zi> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [15] Lavonia Henkilöstöpalvelut. Lavonia welcomes Ukrainians live and work in Finland. 2022. [Online]. Available: <https://bit.ly/3whWx6B> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [16] Lapin Yliopisto University of Lapland. Study opportunities to students in Ukrainian universities. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/kLnCXR> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [17] LingoHut. Бесплатные уроки финского языка. 2022. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/sJtg7j> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [18] Ministry of Education and Science of Ukraine. Ukrainian education in emergency. 2022. [Online]. Available: <https://emergency.mon.gov.ua/> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [19] DIRECTIVE 2005/36/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications, Official Journal of the European Union, L 255/22, 30.09.2005. [Online]. Available: <https://is.gd/wQamu1> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [20] Commission Recommendation (EU) 2022/554 of 5 April 2022 on the recognition of qualifications for people fleeing Russia's invasion of Ukraine 6.4.2022, p. 1–8, Official Journal of the European Union, L 107 I/1, 2022.

- [Online]. Available: <https://is.gd/uheIAt> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [21] Operational data portal. Ukraine Refugee Situation. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/zhv5WS> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [22] Operational data portal. Ukraine situation: Flash Update, № 17, 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/iabUDE> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [23] Schengenvisa. Many European Universities Are Helping Ukrainian Students – Here’s How. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/nTOSPZ> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [24] Schengenvisa. Over 3,000 Ukrainians Have Sought International Protection & Filed Asylum Applications in Finland. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/JFL15h> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [25] Tampere University of Applied Sciences. Information for students arriving from Ukraine. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/0F9DnN> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [26] The Finnish Society of Sciences And Letters. The Finnish Society of Sciences and Letters opens a call for grants for Ukrainian researchers in Finland. 2022. [Online]. Available: <https://scientiarum.fi/eng/1660-2/> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [27] University of Eastern Finland. Open university studies for Ukrainians. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/Cor8bn> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [28] University of Helsinki. Open university courses free of charge for the citizens of Ukraine. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/5NtB2T> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [29] University of Helsinki. Studying opportunities for persons who have arrived in Finland from Ukraine due to war. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/Fvr5Qw> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [30] University of Jyväskylä. The University of Jyväskylä offers courses and guidance to students fleeing the war in Ukraine. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/oFkukl> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [31] University of Oulu. The University of Oulu opens study opportunities for Ukrainian higher education students. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/KmR9WO> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [32] UNHCR. Global displacement hits another record, capping decade-long rising trend. 2022. [Online]. Available: <https://is.gd/FokASw> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.
- [33] Yle. 2022. [Online]. Available: <https://yle.fi/novyny> Data zvernennia: Serp. 06, 2022.

*Стаття надійшла до редакції
18 серпня 2022 року*